

Anita Chodkowska
(Warszawa)

MATERIAŁY KAZIMIERZA WACHOWSKIEGO
(1873-1941)

III-493

Kazimierz Wachowski urodził się 4 marca 1873 w Warszawie. Był synem Weroniki Wachowskiej – służącej i nieznanego ojca. W 1892 r. po ukończeniu gimnazjum w Warszawie podjął studia historyczne w uniwersytecie berlińskim, które zakończył w 1897 r. W 1903 r. opublikował w Warszawie swoją największą (i jedyną) pracę historyczną pt. *Słowiańszczyzna Zachodnia: studia historyczne, tom I*. (tom 2 nigdy nie powstał). W 1905 r. podjął pracę nauczyciela gimnazjalnego, którą kontynuował właściwie całe życie. Pracował na pensji, potem w gimnazjum J. Sikorskiej do 1919 r., przez kolejne dwa lata prowadził nauczanie w zakresie nauk humanistycznych na Kursach Oficerskich w Warszawie, jednocześnie był dyrektorem gimnazjum państwowego w Milanówku i wykładał tam historię. Od 1920 do 1939 r. nauczał historii w gimnazjum J. Gagatnickiej w Warszawie. 19 stycznia 1908 został powołany na członka Wydziału Nauk Antropologicznych, Społecznych, Historii i Filozofii Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. Jako członek Komisji Historycznej tego Wydziału miał wraz z Józefem Siemieńskim wydać Kodeks miasta Warszawy i opisać archiwa cechowe Warszawy. Rezultatem tych prac były referaty dotyczące cechów krawieckich wygłoszone w 1910 i 1911 r. na posiedzeniach Komisji. Tuż przed wybuchem I wojny światowej, w 1914, opublikował jeszcze dwie prace dotyczące stosunków polsko-skandynawskich: *Jomsborg — Normannowie wobec Polski w wieku X i Olaf Tryggwason na Pomorzu — Normannowie wobec Polski w wieku X*. Prace te później połączył i opublikował w 1931 pt. *Norwegowie na Pomorzu za Mieszka I*. Pod koniec życia swoje zainteresowania skupił na opracowaniu źródeł do dziejów słowiańszczyzny od czasów Herodota.

Żonaty z Lucją z domu Steibeck, mieli syna Jaromira Stefana.

Zmarł 22 maja 1941 r. w Warszawie, pochowany został na cmentarzu ewangelicko-reformowanym.

Materiały K. Wachowskiego przekazane zostały przez Instytut Historii Nauki PAN w 2019 r. (ks. nab. 2970) ich rozmiar wynosi 0, 12 mb. Są to materiały fragmentaryczne i zgodnie z informacją zamieszczoną na obwolutach, w których przekazano dokumenty, stanowią część wyniesioną przez Lucję Wachowską (żonę) z powstania warszawskiego, oraz drobne dokumenty powojenne.

Inwentarz materiałów pochodzących z lat 1885-1950 opracowała Anita Chodkowska, technicznie materiały opracowała Kazimiera Wereszko, liczy on 13 jednostek archiwalnych umieszczonych w 3 zasadniczych grupach.

Grupa I to prace twórcy spuścizny z lat 1934-1939 oraz jednostka (7) poświęcona przygotowaniom do tłumaczenia i opublikowania prac Stanisława Rożnickiego, prawdopodobnie nigdy nie zrealizowana (1936-1937).

W grupie II umieszczono materiały biograficzne K. Wachowskiego oraz dokumenty jego rodziny. W tej grupie znalazły się materiały z lat 1885-1950.

W ostatniej III grupie (materiały z lat 1909-1939), znalazła się jednostka z korespondencją wpływającą do twórcy spuścizny, oraz szkicem jednego listu jego autorstwa do nieokreślonej osoby. Całość zamyka jednostka z drukami ofiarowanymi K. Wachowskiemu

w darze oraz stanowiącymi wyraz jego zainteresowań. Do inwentarza dołączono 2 aneksy. W serwisie Szukaj w Archiwach zespół ma numer 302/877/0 W PAN Archiwum nadano mu sygnaturę III –493.

Źródła i bibliografia

Polska Akademia Nauk Archiwum w Warszawie, Materiały Kazimierza Wachowskiego, III-493, j. 8-9

Wachowski Kazimierz, [w:] Andrzej Śródka, *Uczeni polscy XIX-XX stulecia t. IV S – Ż*, Warszawa 1998, s. 430

Kazimierz Wachowski, *Słowiańszczyzna zachodnia* Poznań 2000, posłowie G. Labuda s. 168-177

PRZEGLĄD ZAWRTOŚCI INWENTARZA

I. Materiały twórczości naukowej	1-7
II. Materiały biograficzne i rodzinne	8-11
III. Korespondencja i załącznik	12-13
Aneksy 1 -2	

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

1. *Słowiańszczyzna*
Praca, fragment rozdział 1
B.d., rkp., masz., l., k. 39
2. *Historia Słowian*
Artykuły, notatki, wycinek
1934-1939, b.d., rkp., druk, l., k. 81, zob. aneks 1
3. *Publicystyka; Różne*
Artykuły, notatki, fragmenty, recenzja pracy A. Stantder-Petersen [?]
B.d., rkp., l., k. 37
4. *Ptolemeusz; Wyciągi; Dziennik; Bibliografia*
Wypisy, notatki, rozkład lektur
B.d. rkp., l., k. 90
5. *Notatki tatusia wyniesione po powstaniu*
Spis, wypisy, notatki
B.d., rkp., l., k. 120
6. *Historia i literatura*
Wypisy, notatki, pomysły, wycinki
B.d., rkp., druk, j. franc., niem., pol., ros., l., k. 213
7. *Dzieła Stanisława Rożnickiego*
Zgody na tłumaczenie i publikację, korespondencja, wycinki
[1922], 1936-1937, rkp., druk., l., k. 43

II. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE I RODZINNE

8. Dokumenty osobiste

Paszport, powołania, ostatnia wola, notatki, drobne dokumenty dotyczące zdrowia
1910-1941, rkp., masz, druk, l., k. 77

9. Lucja Wachowska – żona

Drobne dokumenty osobiste, opłaty za pochówek męża, podręcznik niemiecko-
angielski
1890-1950, rkp., masz., druk., j. ang., niem., pol., l., k. 114

10. Jaromir Stefan Wachowski – syn

Drobne dokumenty osobiste, świadectwa szkolne, poświadczenia podjęcia studiów,
legitymacje
1927-1943, rkp., masz., druk., l., k. 16

11. Ryszard Steinbeck i Julianna Amalia Steinbeck Rickelt z domu Woelfke rodzice żony

Opłaty za pogrzeb, dokumenty osobiste Julianny
1885-1947, rkp., masz., druk., l., k. 18

III. KORESPONDENCJA I ZAŁĄCZNIK

12. Korespondencja wychodząca i wpływająca

1 list K.W. do nieznanego adresata, osoby C- Ż
1909-1939, rkp., masz., l., k. 81, zob. aneks 2

13. Roman Jakimowicz, *Kultura Polski wczesnohistorycznej*; „Synarchista”

Artykuł dedykowany K.W., nr 10 z 1939 r. czasopisma, wycinek
1929-1939, rkp., druk., l., k. 21

ANEKS 1

J. 2 Historia Słowian

...*Artur Górski w przemówieniu na posiedzeniu Koła Naukownawczego...*

Dlaczego ludzie wielkiej emigracji wyróżniali się taką mocą ducha

Dlaczego nie udał [?] się „Marcholt”?

Legenda o Kraku i smoku na północy i w Krakowie „Kurier Codzienny Ilustrowany”

31.07.1934

Losy historii w ZSRR

Trzeba powrócić do idei napoleońskiej „Obrona Kultury” 1.05.1939

... *W poglądach politycznych, jakie się ukazały w ciągu ostatnich trzech lat w Królestwie
Polskim...*

Zagadkowa wiadomość Czackiego o Litwie

ANEKS 2

J. 12. Korespondencja wychodząca i wpływająca

Chrupczałowski S. 1926 l. 1

Dippel St. 1925 l. 1

Garlikowska H. [i inni] 1925 l. 1

Hofman W. 1927, 1930 l. 2

Klima Stan [?] 1913, 1914 l. 2

Koczy [?] Leon 1928 l. 1

Kolankowski Ludwik 1937 l. 1 + odpowiedź
Lunde Ivor 1930-1933 l. 5
Markowski Bolesław [?] 1932 l. 1
Natanson Stanisław 1919 l. 2
Niewiadomska C. [?] 1921-1924 l. 4
Perkowska-Dipplowa Jadwiga 1925 l. 1
Rulikowski [?] M. 1912 l. 1
Sypniewska E. [?] 1924 l. 1
Tokarz [?] Wacław 1910 l. 3
Widajewicz [?] 1928
Wroczyński Jan 1929 l. 1
Zakrzewski [?] 1909-1910 l. 2
Żwirski Stefan 2 wizytówki
Nierozpoznanych 1925-1939 l. 4